



# Säkerhet i komplexa system

Patientsäkerhet i teori och praktik

15 hp | HT 2022

Foto: Eric Cronberg



**Karolinska  
Institutet**

# Säkerhet i komplexa system – patientsäkerhet i teori och praktik

## 15 hp, HT 2022

*Arbetet med patientsäkerhet är ständigt pågående och det finns mycket att lära från det som just nu sker inom hälso- och sjukvården. Att förstå patientsäkerhet utifrån interaktionen mellan människa, organisation och teknik (MTO-perspektivet) är centralt i kursen. Likaså relaterar kursen till de nya nationella riktlinjerna för patientsäkerhet från Socialstyrelsen. Målet är att deltagarna ska få en fördjupad kunskap om patientsäkerhet från ett systemperspektiv och kunna applicera dessa på den egna verksamheten.*

### Målgrupp

Kursen riktar sig till chefsläkare, läkare, tandläkare, sjuksköterskor, beslutsfattare och andra som arbetar med kvalitets, och patientsäkerhetsfrågor på olika nivåer inom hälso- och sjukvårdssystemet, både inom kommunal, och landstingsanknuten vård. Den vänder sig även till de som är verksamma inom hälso- och sjukvårdens utbildningssektor eller myndigheter med intresse och ansvar för patientsäkerhetsfrågor. Kursen lämpar sig även för personer med intresse av systemsäkerhet inom andra högriskverksamheter.

### Syfte och mål

Efter utbildningen ska du ha fördjupad kunskap om hur människa, teknik och organisation tillsammans påverkar säkerheten samt att utifrån teori och metod kunna analysera, reflektera och utveckla arbetssätt för patientsäkerhetsarbetet relaterat till den egna verksamheten.

### Innehåll

Utbildningen har ett systemperspektiv på säkerhet och tar sin utgångspunkt i modern säkerhetsforskning med exempel från högriskverksamheter inom olika områden och samhällssektorer. En tydlig koppling till hälso- och sjukvården finns i varje delmoment.

### Behörighet

Avlagd examen på grundläggande nivå på minst 180 hp och/eller yrkesverksamhet som omfattar arbete med kvalitet och säkerhetsfrågor eller annat arbete som berör patientsäkerhet.

### Omdömen från tidigare kursdeltagare

*"Kursen ger en väldigt bra grund att stå på, den har gett mig argument i diskussioner om patientsäkerhetsfrågor och en trygghet i att argumentera i ämnet."*

*"Det var min chef som föreslog att jag skulle gå kursen, han hade själv gått den och sa att 'den här kursen ska du gå' och visade mig innehållet, jag kände direkt att det här ska bli roligt. Han har, i sitt arbete, tagit med kunskaper från kursen och använt praktiskt i verksamheten så det var klart att jag hoppade på det på en gång."*

### KURSLEDARE



#### Mirjam Ekstedt

Professor och forskningsledare inom patientsäkerhet och patientmedverkan vid institutionen för hälso- och vård-

vetenskap, Linnéuniversitetet och vid Institutionen för Lärande, Informatik, Management och Etik (LIME) Karolinska Institutet.



#### Anna Dahlgren

PhD, psykologi. Är senior forskare inom arbetstider, återhämtning och patientsäkerhet vid avdelningen för psykologi,

Institutionen för Klinisk neurovetenskap, Karolinska Institutet.



#### Karin "Kiku" Pukk Härenstam

Specialistläkare i Barn och ungdomsmedicin. Kiku kombinerar sitt arbete som ledningsläkare på barnakuten, Karolinska

Universitetssjukhuset Solna med forskning om hur individer och team skapar säker vård samt verktyg och beslutsstöd som kan stötta ett säkert handlande. Kiku är instruktör på Centrum för avancerad medicinsk simulering och träning barn, har lett ett sjukhusövergripande implementering av Crew resource management vid Astrid Lindgrens Barnsjukhus.

# Kursupplägg

Undervisningen utgörs av ett aktivt problemlösande arbetssätt med tillämpning av innehållet i kurslitteraturen och föreläsningar. Till varje seminarium inbjuds flera framstående föreläsare som representerar såväl säkerhetsforskningen inom andra branscher som hälso-och sjukvården. Utbildningens omfattning motsvarar drygt 10 veckors arbete (400 timmar) och pågår under ca 6 månader. Kursmaterial, examinationsuppgifter och övningar är till en stor del webbaserade. Kursen eller delar av kursen kan komma att ges digitalt på grund av rådande omständigheter.

## Lärandemål

Deltagarna ska efter avslutad kurs:

- Utifrån ett systemperspektiv kunna analysera faktorer som påverkar säkerheten inom den egna organisationen och sätta dem i relation till olika modeller av hur säkerhet skapas.
- Kunna reflektera över hur teknik, organisation och arbetsmiljö påverkar personalens prestation, hälsa och möjligheter att bidra till en hög patientsäkerhet.
- Kunna analysera faktorer som påverkar säkerhetskultur samt reflektera över vilken roll ledning och ledningssystem har för säkerheten.
- Kritiskt kunna reflektera över möjligheter och begränsningar som tekniken i vården för med sig samt kunna diskutera hur införandet av ny teknik påverkar olika delar av systemet.
- Utifrån den egna verksamheten kunna utveckla förslag och exempel på proaktiva och reaktiva metoder och verktyg för patientsäkerhetsarbetet.
- Utifrån kursens teman kunna teoretisera och analysera säkerhetsfrågor i den egna verksamheten och utifrån detta kunna utveckla en handlingsplan för det framtida patientsäkerhetsarbetet.

## Ur kursinnehållet

- Hur komplexa system påverkar förutsättningarna för patientsäkerhet och vad det innebär att utgå ifrån en systemsyn.
- Hur lagar och föreskrifter påverkar olika aktörer.
- Ansvarsbegreppet utifrån den snabba utvecklingen av behandlingsmetoder och införande av ny teknik och de förändringar som följer med den ökande andel av vården som bedrivs i hemmet.
- Hur teknik, människa och organisation samverkar
- Patientmedverkan och personalens arbetsmiljö.
- Anpassningar till Covid-19 pandemin utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv
- Ledarskap och säkerhetskultur
- Den nationella handlingsplanen för patientsäkerhet

## EXAMINATION

- Fem inlämningsuppgifter kopplade till de teman som behandlas vid de olika seminarietillfällena.
- Skriftlig feedback på andra kursdeltagares inlämningsuppgifter.
- Aktivt deltagande vid seminarierna.
- Individuellt PM som redovisas skriftligt samt muntligt vid separat seminarium.

## TID OCH PLATS

**Kursstart: v.42, tor. 20 & fre. 21 okt**

Kursen ges torsdagar kl. 12 -17.30 och fredagar kl. 8-15 vecka 42, 46, 50 (2022) & vecka 4, 8, 12. (2023)

**Plats:** Campus Solna, Karolinska Institutet för seminarier 1, 2, 4 & 6. Seminarier 3 & 5 ges på distans. Fler kan komma att ges på distans.

## ANMÄLAN

Anmäl dig senast den 21 sep på:  
[www.ki.se/uppdraagsutbildning](http://www.ki.se/uppdraagsutbildning).

## PRIS

40 000 SEK exkl. moms. Fika och lunch ingår i priset. Vid de tillfällen där det förekommer kvällsaktiviteter, exempelvis grupparbeten, ingår lättare förtäring.

## KONTAKT

För mer information kontakta:

Ylva Danilsons,  
projektkoordinator

E-post: [ylva.danilsons@ki.se](mailto:ylva.danilsons@ki.se)

# Föreläsare

*Kursen anlitat framstående nationella och internationella föreläsare med spetskompetens inom respektive temaområde. Föreläsare inför kursomgången 2022 kommer att annonseras senare. Exempel på föreläsare som regelbundet medverkat i kursen är:*

**JOHAN BERGSTRÖM**, ingenjör, forskare och universitetslektor vid Lunds universitets avdelning för riskhantering och samhällssäkerhet. Bedriver forskning och undervisning inom riskhanteringsområdet såväl i ett samhällsperspektiv som i ett organisationsperspektiv och är en fängslade föreläsare om system-säkerhet, mänskliga faktorer, resiliens i komplexa system med exempel från såväl flyg, vård och andra högrisk-organisationer.

**KERSTIN DAHLGREN**, fil. dr, psykologi tillämpad forskning inom Människa Teknik Organisatin (MTO), expert inom säkerhetskultur och rådgivare till VD för Vattenfall i kärnsäkerhetsfrågor.

**LARS EKMAN**, arbetar med trafiksäkerhet på Trafikverket. Doktorerade på LTH inom oskyddade trafikanters risker. Ordförande i Nordiskt vägforums trafiksäkerhetsutskott.

**MATS ERIKSON**, medicinare. Professor (1999) i Industriell Arbetsvetenskap på KTH. Mats Erikson´s forskning har under många år framförallt inriktats på stress- och hjärtforskning med hjälp av matematiska signalanalyser av det autonoma nervsystemets funktion. Mats disputerade 1986 på en avhandling kring cyklingens biomekanik med tillämpningar inom ortopedi, rehabilitering och idrottsfysiologi.

**PELLE GUSTAFSON**, arbetar sedan 2012 som chefläkare på Patientförsäkringen LÖF, där han ansvarar för det skadeförebyggande arbetet. Han är specialist i ortopedi och docent vid medicinska fakulteten Lunds Universitet. Han har arbetat som chef för ortopediklinikerna vid Lunds och sedermera Skånes universitetssjukhus. Pelle arbetar med patientsäkerhetsfrågor både i sin roll som chefläkare, men också som ordförande i Svensk Ortopedisk Förenings patientsäkerhetskommitté och som ledamot i Svenska Läkaresällskapets kommitté för säker vård.

**ERIK HOLLNAGEL**, PhD, Psychology, Professor at the Department of Public Health, University of Southern Denmark. Industrial Safety Chair at MINES Paris-Tech (France).

**MARION LINDH**, Leg. läkare och kvalitets- och patientsäkerhetsstrateg. Styrelseordförande i Svenskt forum för vårdkvalitet. Föreläsare i patientsäkerhetsfrågor.

**HANS RUTBERG**, Professor. Hans Rutberg currently serves as a national patient safety expert at the Swedish Association of Local Authorities and Regions. He has been chief medical officer at Linköping University hospital and currently holds a position as part-time professor in patient safety at Linköping University.

**MARIA HÄGGLUND** är docent i hälsoinformatik och lektor i implementeringsforskning vid Uppsala universitet & Akademiska sjukhuset. Hon leder flera större forskningsprojekt och har bland annat utforskat effekterna av patienters tillgång till sin journal genom den nationella Svenska patient portalen. Maria utnämndes 2020 till excellent lärare.

**ÅSA STEISAPHIR** har under flera år jobbat som burkarinflytandesamordnare (BISAM) för att stärka patientperspektivet i psykiatrin och ge patienterna möjlighet att komma till tals. Nu arbetar hon på IVO, Inspektionen för vård och omsorg, som egenerfaren projektledare för att stärka patient- och brukarperspektivet. Hennes arbete utgår från hur hälso- och sjukvården, genom ett strukturerat arbetssätt som utgår från patienter/brukares egna erfarenheter, kan bli bättre.

**SARA RIGGARE**, är spetspatient och doktorerade 2022 med avhandlingen "Personal Science in Parkinson's disease – a patient led reserach study". Hon driver frågor om professionell patientmedverkan och vet hur viktigt det är att patienter blandas in i vårdssystemet för att vården ska kunna förbättras.

**CARL ROLLENHAGEN** är human factors specialist med fokus på system säkerhet. Har arbetat med ledarskap för säkerhet, olycksutredningar och riskanalyser samt skrivit flera vetenskapliga artiklar och populärvetenskapliga böcker inom området.



**Karolinska  
Institutet**

**Karolinska Institutet Uppdragsutbildning**

171 77 Stockholm

E-post: [uppdragsutbildning@ki.se](mailto:uppdragsutbildning@ki.se) | Fax: 08-508 846 20  
[ki.se/uppdragsutbildning](http://ki.se/uppdragsutbildning)